

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Infantil

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G110V01101	Comunicación: Lingua española	1c	6
P02G110V01102	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil	1c	6
P02G110V01103	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil	1c	6
P02G110V01104	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos	1c	6
P02G110V01105	Socioloxía: Socioloxía da educación	1c	6
P02G110V01201	Comunicación: Lingua galega	2c	6
P02G110V01202	Educación: Desenvolvemento motor	2c	6
P02G110V01203	Educación: Organización do centro escolar	2c	6
P02G110V01204	Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación	2c	6
P02G110V01205	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comunicación: Lingua española				
Materia	Comunicación: Lingua española			
Código	P02G110V01101			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernandez Soneira, Ana Maria Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel Fernandez Soneira, Ana Maria Otero Doval, Herminda			
Correo-e	mcuevasalonso@gmail.com anafe@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española. Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, as destrezas, que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo, creativo y cooperativo, y promoverlos en los estudiantes desde la participación y el esfuerzo individual.	A1	B1
(*)Comprender los principios básicos de las ciencias del lenguaje y la comunicación.	A6	B1 B3 B7
(*)Conocer, respetar y promover la diversidad lingüística y cultural de España y de Europa.	A6	B12
(*)Reconocer la identidad de la etapa de educación infantil y sus características cognitivas y comunicativas.	A1 A2	B16

(*)Saber expresarse en español con fluidez y precisión y poder hacer un uso flexible de dicho idioma para fines sociales, académicos y profesionales.	A6	B1 B3 B4
(*)Hablar, leer y escribir, correcta y adecuadamente, la lengua española.	A1 A2 A11	B1 B7 B13
(*)Conocer la fonología, la fonética y la ortografía de la lengua española.	A4 A7	B3 B7 B13
(*)Conocer y saber usar la gramática del español.	A4 A6	B1 B5 B7 B13 B15
(*)Adquirir y saber utilizar los conceptos básicos de la semántica, la lexicología y la lexicografía del español.	A1 A2 A6	B1 B7 B9 B13 B15

Contidos

Tema	
1. Cuestións xerais de comunicación	1.1. Comunicación, linguaxe e significación. 1.2. A linguaxe como instrumento de comunicación e expresión. 1.3. Mensaxes, sinais e supostos: procesos inferenciais e semióticos 1.4. O código na comunicación 1.5. Relevancia
2. Fonética e fonoloxía do español	2.1. Fonética e fonoloxía. As relacións entre os elementos do sistema. 2.2. Fonética. ramas da Fonética. Fundamentos da Fonética Articulatoria e Acústica. Os sons do español. A transcripción. 2.3. Fonoloxía. Ámbito de estudo. A fonemática e a prosodia. O fonema e a súa determinación. Os fonemas do español. Neutralización, desfonoloxización e distribución efectiva. A transcripción. 2.4. Suprasegmentos. A sílaba. O acento. A entoación. 2.5. A norma ortográfica
3. Morfología e sintaxe	3.1. O ámbito da morfoloxía e da sintaxe. As unidades. Enunciado e oración. A noción de sintagma. 3.2. Descrición das unidades. 3.3. As categorías gramaticais. 3.4. Unidades sintácticas. 3.5. Funcións. A oración simple, compuesta e complexa. 3.6. Cuestións de corrección sintáctica.
4. Léxico	4.1. O signo lingüístico. Conmutantes de expresión e contido. 4.2. A lexicoloxía e a semántica. A lexicografía e os estudos de léxico. 4.3. Campos semánticos. Compoñentes do significado. Análise paradigmática e sintagmática. 4.4. Relacións léxicas. 4.5. Corrección e innovacións léxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	14	0	14
Presentacións/exposicións	6	18	24
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	2	18	20
Sesión maxistral	28	40	68
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas aplicando os contidos explicados e axudado polas directrices e supervisión do profesor. Por iso, adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.

Presentacións/exposicións	Exposición durante as horas prácticas e por grupos de traballos no que se poña en práctica os contidos explicados.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividades previstas para ser realizadas polos alumnos de maneira autónoma e fóra da aula e que serán corrixiadas polo profesor de maneira individual.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, base teórica e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	En horario de clase. En sesión de tutoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	En horario de clase. En sesión de tutoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	En horario de clase. En sesión de tutoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Avaliación da elaboración e exposición dun traballo en grupos, que terá que ser exposto na horas prácticas nas que o grupo está dividido.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Avaliación das respostas a exercicios ou actividades propostos polo profesor e realizados fóra da aula polos alumnos de forma autónoma.	60
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación das competencias que inclúen preguntas teóricas ou prácticas sobre os contidos tratados na materia. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentalos coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación será continua. Para poder seguir esta avaliación terá que asistirse ó **80% mínimo das horas**. A asistencia é un requisito para seguir a avaliación continua, pero non será puntuada na nota global.

A avaliación consistirá na realización dos traballos estipulados polo profesor (presentacións e exposicións de traballos, resolución de problemas ou exercicios, resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma) e da proba de resposta longa, de desenvolvemento. **As prácticas ou exercicios propostos terán que ser entregados na data establecida. Fóra dese prazo non serán admitidos, e o alumno ou alumna perderá a avaliación continua, non poderá realizar a proba de resposta longa e terá que realizar o exame na convocatoria de xullo.**

A condición para ser avaliado será a asistencia a un 80% das aulas. Se algún alumno ou alumna non pode asistir ó 80 % das clases por razóns laborais ou persoais, deberá comunicalo ó profesor nos primeiros 15 días de clase.

2ª Edición de actas

O alumnado que non cumpra os requisitos da avaliación continua, poderá realizar un único examen na convocatoria de xullo, na data estipulada oficialmente. Este exame terá unha parte teórica e outra práctica que consistirá nunha serie de probas.

Bibliografía. Fontes de información

- § Almela Pérez, R. (1999): Procedimientos de formación de palabras en español. Barcelona: Ariel.
- § Ayala Castro, M. A. (2001): Diccionarios y enseñanza. Alcalá de Henares: Universidad de Alcalá.
- § Di Tullio, A. (2005): Manual de gramática del español. Buenos Aires: La isla de la luna.
- § Escandell Vidal, M. V. (2007): Apuntes de semántica léxica. Madrid: Cuadernos de la UNED.
- § Gómez Torrego, L. (2002): Gramática didáctica del español. Madrid, SM.

- § Hernanz, M^a L & J. Mª Brucart (1987): La sintaxis (Principios teóricos. La oración simple). Barcelona: Crítica
- § Quilis, A. (2008): Principios de fonología y fonética españolas. Madrid: Arco / Libros.
- § Real Academia Española (2010): Ortografía de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe.
- § Real Academia Española (2011): Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología. Madrid: Espasa.
- § Seco, M. (1996): Gramática esencial del español. Madrid: Espasa-Calpe.
- § Varela Ortega, S. (2005): Morfología léxica: la formación de palabras. Madrid: Gredos.

Complementaria

- § Gómez Manzano, P. et al. (2000): Ejercicios de gramática y de expresión. Madrid: Editorial Centro de Estudios Ramón Areces.
- § Gómez Torrego, L. (2002-2005): Nuevo manual de español correcto. Madrid: Arco/Libros. (2 vols.)
- § Teso Martín, E. del (2002): Compendio y ejercicios de semántica I. Madrid, Arco/libros.
- § Villanueva, D. (2006): El comentario del texto narrativo: cuento y novela. Madrid: Marenostrum, Forum Didáctico.

Diccionarios

- § Casares, J. (1959). Diccionario ideológico de la lengua española. Barcelona: Gustavo Gili.
- § Antonio Pascual. Madrid: Gredos.
- § DRAE-2001. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (200121): Diccionario de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe.
- § Martínez de Sousa, J. (20013). Diccionario de usos y dudas del español actual. Barcelona: Vox.
- § REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (1999). Nuevo tesoro lexicográfico de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe, edición en DVD.
- § Seco, M. (200110): Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española. Madrid: Espasa.

Outras fontes

AO LONGO DO CURSO, SE FOSE NECESARIO, O PROFESOR INDICARÁ AOS ALUMNOS BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA RELACIOBNADA CON ASPECTOS CONCRETOS DO TEMARIO.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil				
Materia	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil			
Código	P02G110V01102			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Blanco Pesqueira, Antonia Otero Lopez, Jose Carlos			
Profesorado	Blanco Pesqueira, Antonia Otero Lopez, Jose Carlos			
Correo-e	ablancop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Analizar y comprender los procesos educativos en el aula y fuera de ella relativos al periodo de 0- 6 años.	A2	
Conocer y analizar elementos básicos del currículo de Educación Infantil y cuestionar críticamente las diversas tendencias y propuestas curriculares de la administración educativa.	A1	B13 B14
Diseñar, planificar y evaluar la actividad docente y el aprendizaje en el aula atendiendo a las necesidades de los estudiantes y transmitir seguridad, tranquilidad y afecto.	A3 A11	B2 B7 B11 B14
Capacitarse para trabajar en equipo con los compañeros y otros profesionales dentro y fuera del centro como condición necesaria para la mejora de su actividad profesional, compartiendo saberes y experiencias.	A9 A11	B8 B9

Asumir la necesidad del desarrollo integral continuo, mediante la autoevaluación de la propia práctica.	A11 A12	B8 B13 B14
Comprender que la dinámica diaria en educación infantil es cambiante en función de cada estudiante, grupo, situación y saber ser flexible en el ejercicio de la función docente	A9	B8 B16

Contidos

Tema	
1. Componentes didácticos do proceso de ensino- Profesor, alumno, materia, contexto, comunicación aprendizaxe	
2. Modelos de ensino e de curriculum. Deseño curricular e elaboración de proxectos curriculares	Modelos de ensino Deseño curricular Elaboración de proxectos curriculares: do Proxecto educativo ás unidades didácticas
3. Funcións do profesor	O profesor como educador O profesor como xestor O profesor como mediador O Profesor como titor O profesor como investigador
4. Os obxectivos e as competencias no curriculum de educación infantil	Lexislación sobre obxectivos e competencias
5. Tarefas de ensino e organización de procesos de ensino-aprendizaxe	A organización dos espazos en educación infantil. As tarefas do profesor: deseño, intervención, avaliación, innovación investigación
6. Construción e análise de recursos e materiais didácticos	Tipos de recursos: escritos, elaborados polo profesor, TIC
7. A avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe	Avaliación como factor de calidade Avaliación da aprendizaxe Avaliación do ensino

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	6	12
Presentacións/exposicións	4	12	16
Estudo de casos/análises de situacións	4	4	8
Actividades introdutorias	2	2	4
Traballos tutelados	35	0	35
Traballos de aula	35	0	35
Sesión maxistral	7	14	21
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	6	8
Probas de resposta curta	1.5	7.5	9
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Na aula, os profesores da materia presentarán exercicios relacionados con diversas competencias transversais (análise, síntese, crítica ou reflexión) sempre no marco da realidade da educación infantil: traballo cooperativo, organización de centro, nenos/as con dificultades, etc
Presentacións/exposicións	Os/as alumnos/as terán que presentar o defender moitos dos traballos que se realicen tanto dentro coma fora da aula. Estas presentacións poderán facerse en diversos soportes: papel, TIC, oral, etc
Estudo de casos/análises de situacións	Ao longo do cuadrimestre presentaranse, para a seu debate e solución catro estudos de caso. Trátase dunha actividade onde se mostrarán casos reais aos que hai que darlle una solución con argumentos fundamentados criterios e fundamentos teórico-prácticos.
Actividades introdutorias	Faranse dúas sesións introdutorias onde se presentará todo o relativo á materia: , presentación da guía, contidos, metodoloxía de traballo, avaliación, etc. Tamén se fará unha pequena proba de coñecementos previos como primeira actividade da materia.
Traballos tutelados	Os traballos prácticos de deseño de unidades didácticas ou proxectos de traballo serán tutelados en pequenos grupos polo profesorado da materia. Esta tutela terá a finalidade de facer un seguimento do traballo así como que os/as alumnos/as expoñan a suas dúbidas sobre o mesmo.
Traballos de aula	Todo o taballo práctico de deseño de proxectos didácticos serán levados a cabo, na súa maior parte, na aula baixo o seguimento, mediación e axuda do profesorado responsábel.

Sesión maxistral	Os sete temas que se presentan no apartado de contidos desta guía terán unha exposición oral por parte do profesorado da materia. Esta exposición terá un carácter marcadamente bidireccional e interrogativo, onde o alumnado participe no desenvolvemento do contido a traballar e poida ir construíndo o campo conceptual da materia.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Dúas das sesións estarán destinadas a conferencias de profesionais do ensino en infantil. Estes docentes falarán sobre algúns dos factores/variábeis que condicionan o labor do mestre nas escolas infantís: organización de aula, metodoloxía de proxectos, globalizadas, etc

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Eventos docentes e/ou divulgativos	En particular para estes tipos de estratexias e, en xeral, para todo tipo de actividades existirá unha atención personalizada para resolver as dúbidas ou problemas que xurdan. Esta atención poderá darse nas propias sesións de traballo, así como a través da plataforma Tema, onde cada alumno se poderá pór en contacto, en tempo real, co profesorado. Do mesmo xeito tamén poderán atenderse cuestións persoais sobre os estudos en titorías grupais.
Resolución de problemas e/ou exercicios	En particular para estes tipos de estratexias e, en xeral, para todo tipo de actividades existirá unha atención personalizada para resolver as dúbidas ou problemas que xurdan. Esta atención poderá darse nas propias sesións de traballo, así como a través da plataforma Tema, onde cada alumno se poderá pór en contacto, en tempo real, co profesorado. Do mesmo xeito tamén poderán atenderse cuestións persoais sobre os estudos en titorías grupais.
Presentacións/exposicións	En particular para estes tipos de estratexias e, en xeral, para todo tipo de actividades existirá unha atención personalizada para resolver as dúbidas ou problemas que xurdan. Esta atención poderá darse nas propias sesións de traballo, así como a través da plataforma Tema, onde cada alumno se poderá pór en contacto, en tempo real, co profesorado. Do mesmo xeito tamén poderán atenderse cuestións persoais sobre os estudos en titorías grupais.
Sesión maxistral	En particular para estes tipos de estratexias e, en xeral, para todo tipo de actividades existirá unha atención personalizada para resolver as dúbidas ou problemas que xurdan. Esta atención poderá darse nas propias sesións de traballo, así como a través da plataforma Tema, onde cada alumno se poderá pór en contacto, en tempo real, co profesorado. Do mesmo xeito tamén poderán atenderse cuestións persoais sobre os estudos en titorías grupais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	O alumno/a terá que presentar unha unidade didáctica de forma oral. Esta defensa levará implícita a preparación da exposición en soporte TIC. Tamén terá que entregar un dossier con todo o material elaborado para este fin.	30
Eventos docentes e/ou divulgativos	Os alumnos terán que elaborar unha proba escrita de reflexión e crítica sobre os eventos programados para este curso (talleres, conferencias, etc)	10
Probas de resposta curta	O alumno/a terá que presentarse a unha proba escrita onde o contido para tal exercicio serán os contidos presentados nas sesións maxistrais.	50
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	O alumnado terá que facer exercicios referentes aos contidos desenvolvidos nas sesións maxistrais: estudos de caso, mapas conceptuais, resumos, desenvolvemento de temas, etc	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Este apartado É IMPORTANTE QUE SE LEA DETIDAMENTE. A avaliación do curso vai basearse nas técnicas de recollida de información que se expoñen máis arriba. Por tanto, é necesario que o alumno faga todas e cada unha de estas actividades para poder superar a materia.

O alumnado que estea matriculado a tempo parcial terá que realizar algunhas destas actividades e outras que se deseñarán expresamente para eles. Polo que estes alumnos/as terán que asistir, en horario de titoría, para falar da súa situación.

Bibliografía. Fontes de información

